

સામાજિક-આર્થિક ક્ષેત્રે સરકારની ભૂમિકા

પાયાની જરૂરિયાતોથી માર્ગ સલામતી સુધી:
એક કલ્યાણ રાજ્યનું નિર્માણ

સંકલ્પ: કલ્યાણ રાજ્ય

ધ્યેય: સર્વજન હિતાય સર્વજન સુખાય

સંદર્ભ: આઝાદી પછી ભારત સામે ગરીબી, બેકારી અને નિરક્ષરતા જેવા પડકારો હતા.

મુખ્ય વિચાર: આર્થિક અને સામાજિક વિકાસ વગર રાજકીય સ્વતંત્રતા અર્થહીન છે.

મૂળભૂત જરૂરિયાતો: અન્ન, વસ્ત્ર અને ઓટલો

રોટી

કપડાં

મકાન

- સ્વતંત્રતા સમયે અછત હતી, આજે પર્યાપ્ત સ્થિતિ છે.
- દરેક વ્યક્તિને પોષક આહાર, શુદ્ધ હવા અને રહેઠાણ મળવું જોઈએ.
- **અંત્યોદય:** ગરીબમાં ગરીબ સુધી સુવિધાઓ પહોંચાડવાનો પ્રયાસ.

કૃષિ ક્ષેત્રે પરિવર્તન: સ્વાવલંબન તરફ

હરિયાળી ક્રાન્તિ (Green Revolution):
સિંચાઈ અને આધુનિક ખેતી દ્વારા અનાજ
ઉત્પાદનમાં વધારો.

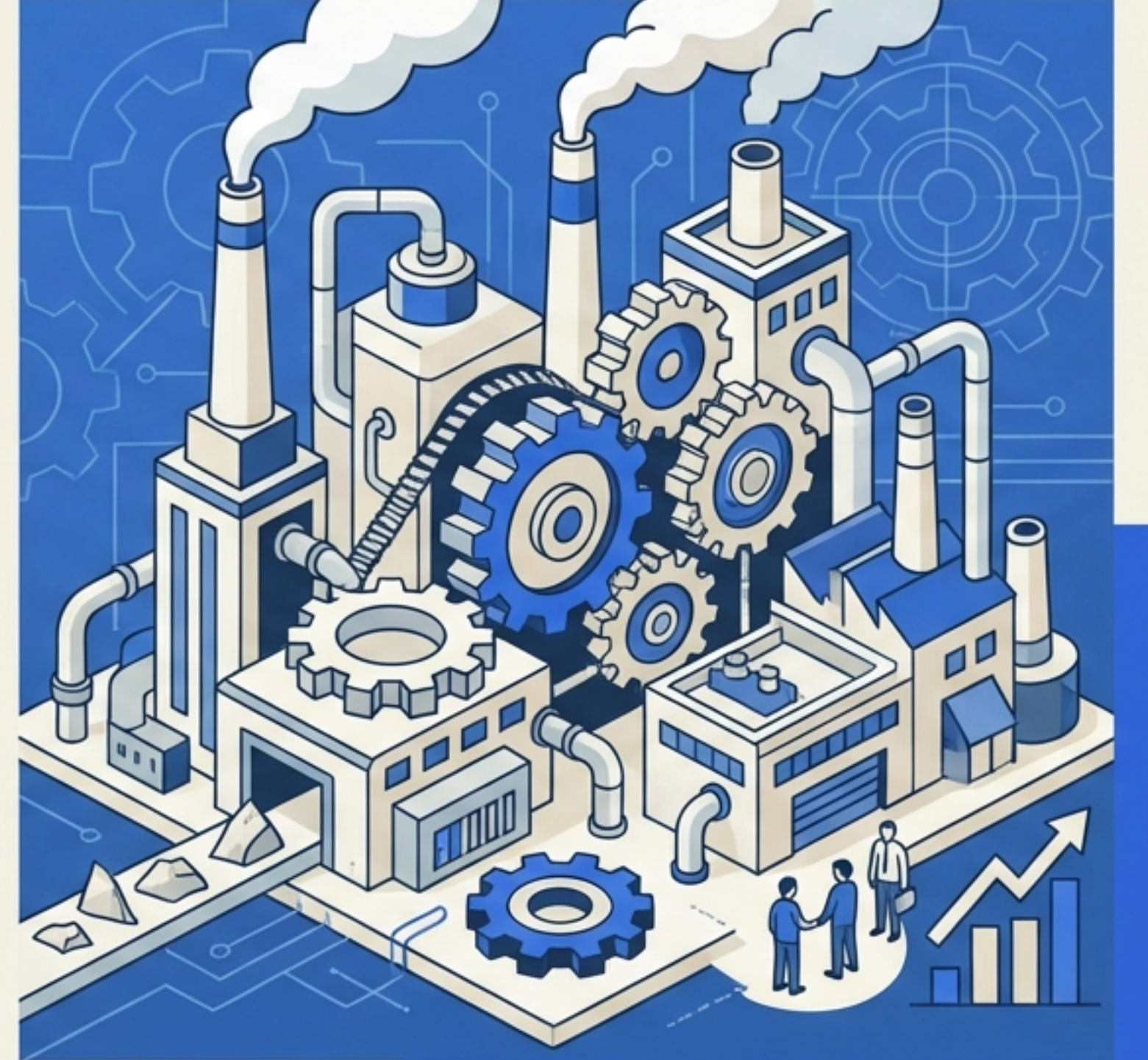

શ્વેતક્રાન્તિ (White Revolution):
દૂધ-ઉત્પાદન અને પશુપાલન (સહકારી ક્ષેત્રે
અમૂલ જેવી સફળતા).

પરિણામ: ભારત અગ્રણા ઉત્પાદન ક્ષેત્રે સ્વાવલંબી બન્યું.

ઔદ્યોગિક વિકાસ અને રોજગારી

- વ્યૂહરચના: કાચા માલની પ્રાપ્તિ હોય ત્યાં ઉદ્યોગોનો વિકાસ.
- SEZ (Special Economic Zones): 'સ્પેશિયલ ઈન્ડસ્ટ્રિયલ ઝોન' દ્વારા ઉદ્યોગોને પ્રોત્સાહન.
- પ્રોત્સાહન: સસ્તા દરે લોન અને ટેક્સમાં રાહત.
- લક્ષ્ય: સ્થાનિક લોકોને રોજગારીની તકો.

માનવ મૂડી: શિક્ષણ અને આરોગ્ય

શિક્ષણ (Education)

- પ્રાથમિક શિક્ષણનો પ્રસાર.
- દરેક ગામમાં શાળાનું સ્વપ્ન સાકાર.

આરોગ્ય (Health)

- બાળકો અને પ્રસુતાઓના મૃત્યુદરમાં ઘટાડો.
- 108 સેવા: અકસ્માત કે બીમારી સમયે તાત્કાલિક સેવા.

સામાજિક સમરસતા અને ન્યાય

વંચિત વર્ગોને મૂળભૂત
માનવ અધિકારો પૂરા
પાડવા.

માનસિકતા બદલાઈ છે,
તમામ માનવ સમાન
દરજાથી જોવાઈ છે.

અનુસૂચિત જાતિ અને
જનજાતિ (SC/ST) માટે
ખાસ જોગવાઈઓ.

શિક્ષણ અને રોજગારીમાં
સમાન તકો.

વિકાસની સાથે પડકાર: માર્ગ સલામતી

- પરિવહન એ માનવજીવનનું અભિન્ન અંગ છે.
- સમસ્યા: રસ્તાઓ સુધર્યા છે, પણ અકસ્માતો વધ્યા છે.
- અસર: આર્થિક નુકસાન અને જાનહાનિ.

ભાર્ગ અકસ્માતના કારણો

અકસ્માત નિવારણમાં સરકારની ભૂમિકા

- ✓ **Infrastructure:** બ્લેક સ્પોટ (Black spots) સુધારવા.
- ✓ **Surveillance:** CCTV કેમેરા અને સ્પીડ ગનનો ઉપયોગ.
- ✓ **Laws:** ટ્રાફિક નિયમોના ભંગ બદલ દંડ.
- ✓ **Awareness:** 'માર્ગ સલામતી સપ્તાહ' અભિયાન.

જાણવું ગમશે

વિશ્વ સ્મૃતિ દિવસ (World Remembrance Day) - ૬૨ નવેમ્બરના ત્રીજા રવિવારે ઉજવાય છે.

આપણી વ્યક્તિગત જવાબદારી

- ✓ **સીટબેલ્ટ:** મૃત્યુની સંભાવના 60% થી વધુ ઘટાડે છે.
- ✓ **હેલ્મેટ:** ટુ વ્હીલર ચલાવતી વખતે હેલ્મેટ અવશ્ય પહેરો.
- ✓ **નિયમો:** ટ્રાફિક સિગ્નલ અને ગતિ મર્યાદાનું પાલન.
- ✓ **ધ્યાન:** ડ્રાઈવિંગ કરતી વખતે મોબાઈલનો ઉપયોગ ટાળો.
- ✓ **નૈતિકતા:** નશાની હાલતમાં વાહન ચલાવવું નહિ.

માતાપિતા અને શિક્ષકોની ભૂમિકા

✓ બાળકોને નાનપણથી જ ટ્રાફિકના નિયમો શીખવવા.

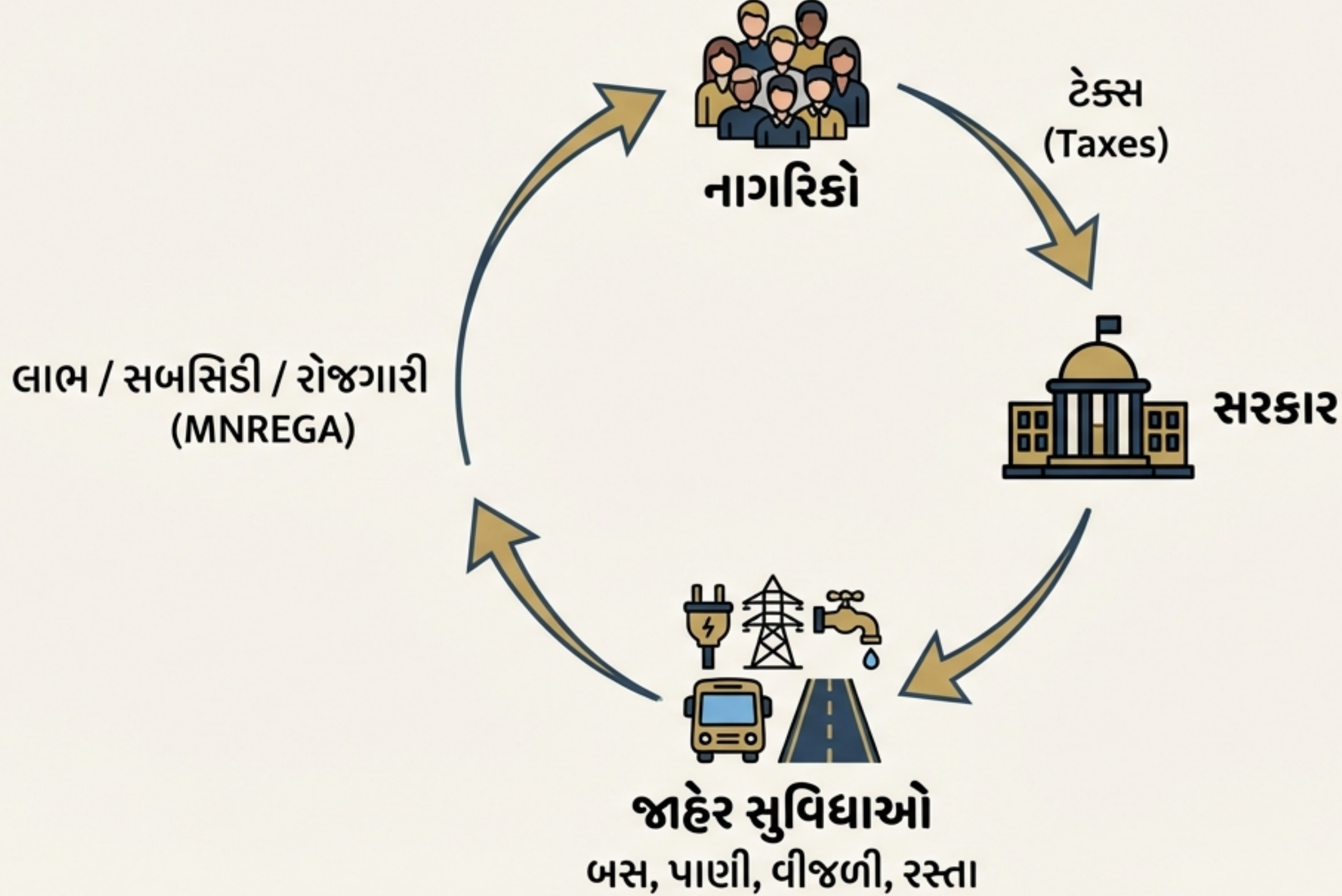

✓ સગીર વયના બાળકોને વાહન ચલાવવા ન આપવું.

✓ બાળકો સામે વાલીઓએ ટ્રાફિક નિયમોનું પાલન કરીને ઉદાહરણ પૂરું પાડવું.

✓ રસ્તો ઓળંગતી વખતે 'ઝીબ્રા ક્રોસિંગ'નો 'ઉપયોગ કરવો.

અર્થતંત્ર: સુવિધાઓ અને ભંડોળ

આપત્તિ વ્યવસ્થાપન

પૂર ભૂકંપ / દુષ્કાળ રાહત

- ✓ પૂર, ભૂકંપ કે દુષ્કાળ જેવી સ્થિતિમાં સરકારની ભૂમિકા મહત્વની છે.
- ✓ **કાર્ય:** હજારો લોકો માટે તાત્કાલિક પાણી અને ભોજનની વ્યવસ્થા.
- ✓ **જરૂરિયાત:** આ કાર્યોમાં પ્રજાનો સહકાર અનિવાર્ય છે.

નિષ્કર્ષ: સૌનો સાથ, સૌનો વિકાસ

ખેતરોમાં હરિયાળી કાન્તિથી લઈને
સુરક્ષિત રસ્તાઓ સુધી, ભારત એક
મજબૂત કલ્યાણ રાજ્ય બની રહ્યું છે.

સરકારની યોજનાઓ ત્યારે જ સફળ થાય છે જ્યારે જાગૃત નાગરિકો તેમાં સહકાર આપે.